український католицький часопис

МІСІОНАР

№ 5 (14) * липень - вересень 1993

рік заснування 1897

МІСІОНАР
ПРЕСВЯТОГО ІСУСОВОГО СЕРЦЯ

Український католицький часопис

Видають ОО. Василіяни

Головний редактор
о. Йосафат Глуховецький, ЧСВВ

Адреса редакції:

м. Львів, 290019,
вул. Б. Хмельницького, 36
Святоонуфріївський монастир оо. Василіян
тел. 72-95-69.

ЗМІСТ

Намірення Апостольства молитви на вересень 1

Папа Іван Павло II навчає 4

Нове життя у новому світі 6
о. Василь Дрібненький, ЧСВВ

Священик - це твір безконечної любови 8
М. Люїза Маргарет Клярет

Життя св. Василія Великого 11
Павло Аллярд

Чому ми віримо?! 14
о. Йосафат Глуховецький, ЧСВВ

Каппадокійські отці і захід 16
о. Ігор-Василій Тарасів, ЧСВВ

Українська жінка - героїня 19

Монолог церкви 22
Роман Брезіцький

Молодь присягнула на вірність Христові 24
Ігор Скляр

Голосом дитини промовляє Бог .. 27
Олег Жук

Інформаційна мозаїка 29

Блаженні чисті серцем 32

● Передруки і переклади дозволені за поданням джерела.

● Редакція застерігає собі право виправляти мову і скорочувати надіслані матеріали.

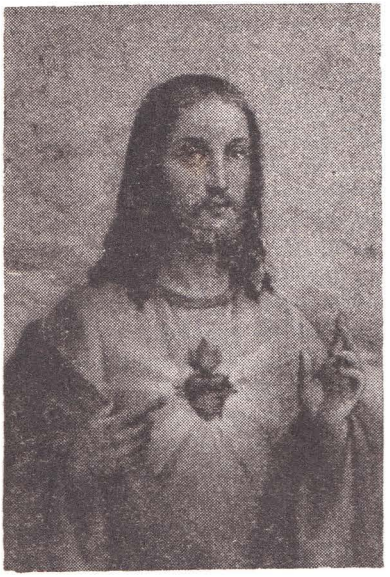

Оце, Серце, що так дуже полюбило людей...

МОЛИТВА ЩОДЕННОГО ПОЖЕРТВУВАННЯ ДЛЯ ЧЛЕНІВ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ

О, божественне Серце Ісуса! У злуці з тим наміренням, з яким Ти на землі віддавав славу Богові і тепер щоденно віддаєш в Пресвятій Тайні Євхаристії, жертвую Тобі через Непорочне Серце Пречистої Діви Марії всі свої молитви, справи, слова, думки й терпіння нинішнього дня у винагороду за всі зневаги, образи і кривди, завдані Тобі.

Жертвую їх особливо за святішого Отця Папу римського, за святу Церкву, за навернення грішників і у всіх намірennях Апостольства Молитви, призначених на цей місяць і на сьогоднішній день.

Пресвяте Серце Ісуса і Марії, спомагайте св. Церкву і Україну!

Святий Йосифе Покровителю і Заступниче приятелів Ісусового Серця, моли Бога за нас.

Святий Архангеле Михаїле, св. Миколає, св. Володимире, св. Йосафате, Заступники України, моліть Бога за нас.

НАМІРЕННЯ АПОСТОЛЬСТВА МОЛИТВИ НА ВЕРЕСЕНЬ:

Загальне: ЩОБ КАТОЛИКИ ЗАВЖДИ БУЛИ СВІДОМІ СВОЇХ СУСПІЛЬНИХ І ПОЛІТИЧНИХ ОБОВ'ЯЗКІВ

Місійне: ЗА ВСІХ ТИХ, ЯКІ ПРАЦЮЮТЬ НА МІСІЙНИХ ТЕРЕНАХ У ГОЛОШЕННІ СВЯТОЇ ЄВАНГЕЛІЇ

Наше: ЗА ДАР ХРИСТИЯНСЬКОЇ МУДРОСТІ І ПОБОЖНОСТІ ДЛЯ НАШОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ, ЩОБ ВОНА ЙШЛА ШЛЯХОМ БОЖИХ ЗАПОВІДЕЙ.

ПОКРОВИТЕЛІ НА ВЕРЕСЕНЬ - СВЯТА СОФІЯ І ТРИ ЇЇ ДОЧКИ - ВІРА, НАДІЯ, ЛЮБОВ

Папське: "ЩОБ КАТОЛИКИ ЗАВЖДИ БУЛИ ВІРНІ..."

Місцеве: "ЗА ДАР ХРИСТИЯНСЬКОЇ МУДРОСТІ..."

Одного разу привів бідний батько до апостолів свого недужого сина. Той син був біснуватий, значить: злий дух увійшов у бідного хлопця і страшно його мучив. Таких біснуватих було за часів Ісуса Христа дуже

багато, бо злий дух, знаючи, що Ісус Христос прийшов на те, щоб зломити йому силу і звільнити людей з-під його панування, напружував усі свої сили і вживав усіх способів, щоб, заки Христос ще не відкупив людей і не зломив його сили Своєю смертю на хресті, якнайбільше людей затягти до своєї служби. Тепер таких біснуватих немає, бо Ісус Христос зломив панування злого духа і своєю смертю зніс той Божий прокляття, який від гріха перших родичів тяжів на нещасній людській роді.

Бідний батько, бачучи чуда, що їх творили апостоли, мав повну надію, що вони оздоровлять і його сина. І стали апостоли заклинати злого духа в ім'я Ісуса Христа, але він не покидав своєї жертви. Тоді то нещасний батько привів свого сина до Ісуса Христа і просив помилування, оповідаючи, як то страшно злий дух мучить бідного хлопця. Ісус Христос як Бог знав дуже добре всі обставини його недуги, а все-таки запитав батька: А віддавна його так мучить злий дух? Від дитинства, - відповів нещасний батько. Чому питав про це Ісус Христос? Хіба ж Він цього не знав? Ні, дорогі браття, знав Ісус Христос про це добре, але питав для того, щоб переконати всіх людей, що чим довше хто перебуває у владі диявола, тим тяжче його з-під неї звільнити, і що звичайно такий нещасний залишається в поганій неволі аж до кінця свого життя. А як йому вдасться звільнитися з тієї неволі, то це діється дуже рідко і то щойно при надзвичайній Божій ласці. Цей бідний хлопець був би напевно загинув біснуватим, якби не та надзвичайна ласка, що сам Ісус Христос його оздоровив, тим більше, що від свого дитинства вже був біснуватий.

Варто, дорогі браття, застановитися й нам над тим. Тепер вже, як я сказав, Бог не позволяє злому духові в той спосіб мучити людей, але й тепер нераз буває, що людина служить злому духові. Кожний, хто допускається смертного гріха, попадає в службу злого духа, який, запанувавши над людиною раз, не так легко звільнить її зі своєї неволі. Особливо справджується це на так званих поганих налогах або навичках, а зі всіх поганих навичок найтяжче позбутися тих, до котрих ми привикли ще від нашої молодости. Рідко, дуже рідко буває, щоб добре робив той, хто від молодості привик робити зле.

Одначе цим я ще не хочу сказати, що хто замолоду був добрий, той вже й у пізніших роках мусить таким залишитися, або що з лихої дитини, як вона дорасте, стане людина найпоганіша, але це діється дуже й дуже рідко. Знаємо, що св. Августин замолоду вів грішне життя, а в пізнішім житті став одним з найбільших святих. І це нехай буде на потіху тим, які досі вели себе невідповідно.

Звичайно буває так, що яким хто був замолоду, таким полишиться і на старість. Нехай пам'ятають про це ті, хто досі воліли дармувати, як братися до праці. Лінивство може вже стало у них налогом, звичкою, тож поки ще час, нехай позбудуться його, бо хто знає, чи пізніше зможуть уже знайти в собі стільки сили та від Бога стільки помочі, щоби скинути зі себе поганий гріх.

Але скаже хтось з вас: Усе те правда, але людина має чей же розум, має волю. Коли замолоду й не конче добре було її поведення, то все-таки, як схоче, може його змінити. Я знову скажу: Це правда, що людина, як схоче, може змінитись і розпочати нове життя, але саме про те йде, чи вона схоче. Чи думаєте, що як людина пізнає, що щось є зле, то зараз так робить та що напевно поправиться? О, ні! Вже римський поет Овід сказав так: Я пізнаю, що добре і це хвалю, одначе таки хилюся до злого.

Чим горнець замолоду накипить, тим і на старість буде смердіти.

Звичка стає другою природою людини. От скажіть лиш такому, котрий вихований у добрі та не знає, що таке тяжка робота в полі, взяти до рук серп або косу і піти в поле серед гарячого полудня жати або косити; що він вам скаже?

Думаєте може, що пізніше буде порядною людиною той, хто тепер хоч би з жарту вживає поганих слів? Думаєш, що як доростеш, то будеш молитися, коли ти тепер свою коротку молитву відмовляєш так, щоб її тільки позбутись і ще в часі молитви думаєш про що інше? Скоріше в мурина чорна шкіра зміниться на білу, скоріше плямиста пантера позбудеться своїх плям, як стане добре робити той, хто звик до злого.

А втім хоч би сама людина і хотіла дійсно поправитися, хоч би справді змогла викресати в собі стільки сили й відречення, щоб хотіла з корінням вирвати зі свого серця той бур'ян, що глибоко запустив уже в нім своє коріння, то все ще залишається питання, чи Бог схоче своєю ласкою їй допомогти. Нас учить свята віра, що людина власними силами навіть не може заховати всіх Божих заповідей, а що ж уже говорити про те, щоб вона сама без Божої допомоги зуміла розірвати тяжкі кайдани гріха, якими скувала свою душу! Хто запоручить, що Бог дасть нам свою поміч? Адже Він стільки разів стукав до нашого серця, стільки разів промовляв до нас словами своєї Церкви, її слуг, стільки разів напоминав нас устами наших родичів, наших настоятелів, приятелів, знайомих, товаришів, а ми були глухі, ми не хотіли розуміти того голосу! Нераз може і зсилав на нас ріжні нещастя, щоб ми почули караючу його руку, щоб ми хоч під її ударом прокинулися з просоння гріха, а ми, замість опам'ятатися, ще може і з того брали собі нагоду до інших гріхів, до прокльонів, нарікань та інших безбожних слів.

З цілого життя людини Бог найліпше любить молодечий вік. Хто Йому той вік жертвував, хто на Нього пам'ятав у своїй молодості, той має в нім великого приятеля, найпевнішу поміч і підпору. Але хто цвіт свого життя, тобто свої молоді літа, жертвує злому духові, той нехай певно не сподівається мати Бога своїм приятелем і в пізнішім віці. А жертвує свої молоді літа злому духові кожний, хто не хоче користати з них, хто бажає переводити час на забаві, на дармуванню або - Боже борони! - ще й на поганіших ділах.

Не думайте, що тільки той грішить, хто вбиває, краде або розпустує. Ні, нераз може тяжче грішить той, хто нічого не робить, хто марнує Божий дар і ті саме гріхи, яких ми допускаємося через невиконання наших обов'язків, є для нас більше небезпечні, як інші, бо до них ми легко привикаємо, бо на них не звертаємо уваги. Вони то зростаються з нашою природою, стають нашою поганою звичкою і з літами не то не меншають, але ще й більшають.

Тож користайте з того святого часу, бо якщо не скористаєте тепер, то найближчого року буде вже трудніше, а за якийсь час треба буде незвичайної Божої ласки, щоб ви могли воскреснути, так як треба було аж самого Ісуса Христа, щоб оздоровив біснуватого сина, який від дитинства свого перебував у неволі злого духа. Амінь.

Місійне: "ЗА ВСІХ ТИХ, ЯКІ ПРАЦЮЮТЬ НА МІСІЙНИХ..."

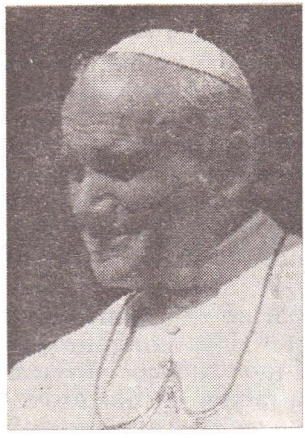

ПАПА ІВАН ПАВЛО II НАВЧАЄ

"Богу посвячену людину", якою є священик, можемо коротко окреслити, як мужа молитви, що на взір Ісуса Христа посвячується Господеві для особистого освячення людських душ", - такими словами Вселенський Архиєрей Іван Павло II почав свої катехитичні повчання на загальній авдієнції 2.6.93 р. Він підкреслив, що в цьому короткому окресленню вміщаєтья вся духовність, християнська ідентичність і принцип, який оживляє священицьке життя.

Святіший Отець вказав на головну характеристику туземного життя Божого Сина, а нею була постійна молитва не тільки в приватному житті в Назареті, але й у прилюдному. Отак Ісус починає своє прилюдне життя Хрищенням, після якого проводить сорок днів і сорок ночей на молитві (Лк. 3, 21). Проповідуючи великим масам народу, Христос часто відходить на самітнє місце, щоб молитися (МР. 1, 35; Лк. 5, 16). Перед вибором Дванадцятьох Апостолів, Ісус проводить на молитві цілу ніч (Лк. 6, 12). Він молиться перед тим, як мав вимагати від Апостолів визнання їхньої віри (Лк. 9, 18). Після розмноження чудесним способом хліба і прокормлення великої маси народу, Ісус молиться (Лк. 9, 28). Христос молиться на Тайній Вечері (Ів. 17, 7), молиться в Оливному саді перед своїми стражданнями (Мр. 14, 35-39), молиться, бувши розп'ятим на хресті (Мт. 27, 46). Отож, ціле життя Ісуса Христа просякнуте молитвою. Тому пресвітери, які покликані продовжувати спасенне діло Христове, за прикладом свого первовзору, повинні завжди молитися, бо молитва є основою, джерелом і запевненням їхнього особистого освячення і освячення їхньої апостольської праці. Христос навчає, - мовив Папа, - що успіх священицької діяльності неможливий без молитви, бо молитва захищає священика від підступів диявола і світу, і молитва освячує і вчиняє плідною апостольську діяльність.

Продовжуючи свої повчання, Вселенський Архиєрей пригадав постанову Єпископського Синоду з 1971 року, в якій уцільно доручається пресвітерам молитву контемплятивну, усну і літургійну, приватну і спільнотну. Ц же Ватіканський Собор вказує на головніші засоби плідного духовного життя преевітерів, між якими на першому місці є молитва: "Для того, щоб пресвітери могли в усіх обставинах життя плекати злуку з Христом, крім свідомого виконування свого священицького служіння, мають вони загальні й окремі, давні й нові засоби, які Дух Святий ніколи не перестає розбуджувати в Народі Божому, і які Церква поручає для освячення своїх членів. Між усіма духовними засобами визначаються ті акти, якими вірні християни підкріпляються з подвійної трапези, тобто священного Писання і Євха-

ристій Божого Слова. Слуги священної благодаті, пресвітери об'єднуються з Христом Спасителем і Пастирем через пріідне приймання святих тайн... Заради вірного виконування їхнього служіння нехай пресвітерам дорогою буде щоденна розмова з Христом-Господом в особистих відвідинах Пресвятої Євхаристії; нехай охоче віддаються духовній роздумі, але передусім таки випробованою духовною молитвою та різними формами молінь нехай шукають Бога та настійливо вимолюють духа справжнього богопочитання, при допомозі якого вони самі себе, спільно з дорученим собі народом, об'єднаються тісно з Христом, Посередником Нового Завіту та, як діти всиновлення, можуть кликати: "Авва, Отче" (Про пресв. ч. 18). Пресвітери, щоб дедалі утверджувати в собі духа молитви, як доручає Собор, будуть щоденно уважно прочитувати священні Писання та над ними роздумувати, проводитимуть якийсь час на так званих реколекціях і користатимуть з духовного проводу та часто приступатимуть до святої тайни Покаяння. (РВ - УВ)

Папа Іван Павло II вітає українців із Пряшева

о. В. Дрібненький, ЧСВВ

НОВЕ ЖИТТЯ У НОВОМУ СВІТІ

У первісній добі Церкви, в час Служби Божої церковна громада молилася за присутніх катехуменів (нехрищені кандидати, що проходили катехитичний курс). По цих молитвах вони мусіли вийти, бо їм не було дозволено брати участь у наступній літургії, тобто приношенні Євхаристійної Жертви. Тільки вірним, цебто хрищеним, було дозволено брати участь у наступній і головній частині Божественної Літургії. Основою цього була засаднича правда, далеко важливіша, ніж тільки церемоніяльна рубрика чи шаблонний елітизм. За словами Христа, "Хто не родиться з води та Духа, не може ввійти в Царство Боже."(Ів. 3, 3-5). Очевидно, найвищим виявом Царства Божого на землі є таїнственне приношення Євхаристійної Жертви.

Свята тайна Хрищення є завдатком Святої Тайни Євхаристії, або, іншими словами, Свята Тайна Євхаристії є завершенням чи виповненням Святої Тайни Хрищення. Одним із таїнственних і справді подиву гідних привілеїв, яких ми всі стаємо учасниками, одержуючи Святу Тайну Хрищення, є царське Священство всіх вірних.

Щоб правильно зрозуміти і як слід оцінити Божественну Літургію, треба мати належне розуміння й оцінку благодатей Святої Тайни Хрищення.

Св. Іван Золотоустий у своїй красномовній проповіді до новохрищених ось так вичисляє всі позитивні благодаті Святої Тайни Хрищення:

Благословенний Бог, що єдиний великі дива творить. Учора ви були невільниками, тепер ви вільні; ви не тільки вільні, ви святі; ви не тільки святі, ви є Божими синами й доньками, але й спадкоємцями;не тільки спадкоємцями, але братами й сестрами Христа, але й наслідниками; не тільки наслідниками, але членами Церкви; не тільки членами Церкви, але святинями Святого Духа; не тільки святинями Святого Духа, але знаряддям Святого Духа.

Ось бачите, як багато маємо благодатей Святого Хрищення. Багато думають, що ця Свята Тайна дає тільки прощення гріхів - ми ж начислили їх аж десять.

Багато успішніше, ніж це можна зробити викладами, церква у давніх віках навчала катехуменів про благодаті Святої Тайни хрищення в оцих літургійних молитвах-прошеннях:

Щоб Господь покликав
і просвітив їх словом істини;
відкрив їм Євангеліє правди;
приєднав їх до Своєї Святої
Соборної і Апостольської Церкви.

Ми звемо це священодійство Святою Тайною, головно, на основі цих двох причин:

1) Це сам Христос христить із своєю Церквою. Після навчання св. Івана Золотоустого формула Хрищається слуга Божий (ім'я) в Ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа не є повною, аж поки весь церковний збір не

включить себе заявою Амінь! Це не є тільки ритуал, ця важлива заява означає святе зобов'язання кожного члена Церкви, зокрема і всіх разом, до повсякчасної християнської любови й стійкої дбайливости супроти нового члена Церкви, так під оглядом душі, як і тіла.

2) Як навчає Св. Апостол Павло (до Гал. 3. 27) "Усі ви, хто в Христа охристилися, у Христа одягнулися". Більшість вірних, які чують у більші свята голошення цієї керигматичної істини, нині навряд чи пристосовують це до свого власного святого Хрищення. Не так воно було в давніх часах, коли, наприклад, у Світлий Великдень Христового Воскресіння вся Церква співала цю таїнственну, радісну й незабутню пісню новохрищення.

Нема де правди діти, у порівнянні до давніх віків Церкви, нині знання і цінення цієї Святої Тайни в пересічного християнина зубожіле й недоступне. Вже від багатьох віків ця Свята Тайна втратила свій колишній статус Літургії, зійшла на зовсім приватну дію.

Нині це є можливе, а нераз навіть і буває, що Християнин увесь час свого життя ні разу не бачить Літургії Святого Хрищення, а про його участь у ній вже й немає мови.

Не дивно, що в деяких країнах (особливо в Північній Америці) нині маємо це дивне поняття в наших парафіях, що членство Церкви засновується не на Святій Тайні Хрищення, але на щорічній "членській вкладці".

У своїм требнику (вид. 1646 р.) Київський Митрополит Петро Могила подає розпорядження священикам не уділювати цієї Святої Тайни ("хіба в случаю смертної небезпеки") під час Великого Посту аж до Великої Суботи. У Велику Суботу ще досі маємо на Службі Божій читання з Євангеліє (Мат. 28, 1-20) й Апостольського Послання (до Рим. 6, 3-11), що належить до Літургії Святого Хрищення.

Це доказ, що в тому часі (сімнадцятий вік) наша Церква ще зберігала первісний важливий і значний звичай уділяти Святу Тайну Хрищення в злуці із Світлим Празником Христового Воскресіння.

До належного зрозуміння Святої Тайни Хрищення треба нам іще звернути повну увагу на Святу Тайну Миропомазання, що єднається із Святою Тайною Хрищення, так як Зіслання Святого Духа є злучене із Христовим Воскресінням, цебто є його вдосконаленням.

У Святій Тайні Миропомазання новохрищений одержує Печать Дара Святого Духа. Це очевидно далеко важливіше, ніж "дари Святого Духа". У пам'ятний День Зіслання Святого Духа св. Петро у своїй першій проповді до зібраного народу (Діяння 2, 17-38) говорить про здійснення пророцтва Йоіла щодо спасаючого Божого задуму й постанови серед подиву гідних подій, чуд і знаків розіп'ятого й Воскреслого Христа -завершенням чого є Зіслання Святого Духа. Люди, почувши цю проповідь, питають: - Що нам робити? Св. Петро відповідає: - Покайтеся, і нехай кожен із вас христиться в ім'я Ісуса Христа на відпущення гріхів ваших, і ви приймете дар Святого Духа.

Св. Апостол Павло в Посланні до Римлян має цілий розділ про діяння Святого Духа в нас. Він навчає ось так: "Коли Дух того, хто воскресив Ісуса з мертвих, мешкає у вас, той, хто воскресив Христа з мертвих, оживить і ваші смертні тіла Духом своїм, що живе у вас... Усі бо ті, що їх провадить Дух Божий - сини Божі... Оцей самий Дух свідчить із нашим духом, що ми діти Божі; а коли діти, то й наслідники Божі - співнаслідники Христа, якщо ми страждаємо разом з ним, щоб разом з ним прославитися".

М. Люїза Маргарет Клярет

СВЯЩЕНИК - ЦЕ ТВІР БЕЗКОНЕЧНОЇ ЛЮБОВИ

(Продовження. Поч. у № 3)

Ісус - Учитель

Після довгого і тихого тридцятиріччного приготування Ісус почав навчати. Він посідав сам у собі повноту всіх наук; його людський розум, поширений і удосконалений через злуку з Божим умом, обіймав преширокий круг найвищого знання і проникав у найменші подробиці всіх речей. Чинності його ума нормували пречудову милостійність, властиву його душі і почування його Серця та досконалий спокій, який панував у цілій його особі, так що Ісус без праці над здобуттям собі знання, як за це старатись повинні всі інші люди, посідав без труду знання в своїм умі, так як без труду посідав любов у своїм Серці.

Світ очікував з його уст вказівок, як відродитися до життя і світла, а Ісус Христос, заки схотів об'явити йому свою Божу мудрість, усувається в затишок на протязі тридцяти літ. Чому це так довго він вслить чекати? Що за причина цього, що Він через такий довгий час не дає людям Божого світла, яке мало роз'яснити тьму суєвір'я? Щоби дати відповідь на це, будемо пам'ятати, що Ісус Христос є для нас прикладом. Він знав, що людині, яка хоче посісти скарби премудрості знання, потрібні до навчання душ, є потреба довгої праці і великих трудів, і тому хотів дати своїм священикам приклад довгого і серйозного приготування до їх покликання. Коли йдеться про світські науки, то вистачає придбати собі знання предмета і вміти це знання подати іншим. Якщо, однак, ідеться про те, щоби віддати Бога душам, а душі Богу, то тут культури самого духа не вистачає. Тут потрібно, щоби цілий чоловік перемінився; він мусить сам поступово перейти через різні проби, і придбати собі хоч в части через досвід розуміння терпіння та людських слабостей і немочей, бо тільки так посідаються ці знання; він може учити і просвічувати своїх Братів.

Не заперечуємо, що і перед тридцятим роком священик може сповняти цю найвищу чинність свого уряду. Однак тоді він повинен посідати вже випробовану чесноту второпності, недовірювання своїм власним силам і легкість у покірнім шуканні допомоги та світла в інших. Передовсім повинен такий священик вміти прибігати до свого Божого Учителя, до цього найвищого Учителя людських душ по світло і науку та навчитись від нього говорити так, як він говорив, навчати так, як він навчав.

У часі, коли Ісус Христос залишив своє укрите життя і почав сам голосити світові правди своєї науки, цілий людський рід перебував у темряві ложних наук. Скрізь панувало поганство і його злочини, а навіть у вибраному народі правда почала затемнюватися. Так здавалося, що жиди, які тоді одинокі берегли об'явлену науку, її запропащають. Численні секти розграблювали маєтки Синагоги; любов до багатств і гоніння за почестями усунули згодом цей мур, який виріжняв Ізраїльський народ від поган. Через згубні впливи фальшивої філоєофії, через непогамовану змисловість і розпусне життя, ті сини Авраама почали навіть втрачати віру, і мусіли глядіти на те, як світло її гасло в їх руках.

І в тій власне хвилі з'являється Ісус. Він, сотворене Слово, Світло від Світла, Істиний Бог від Істиного Бога, приходить, щоби дати світові правду, абсолютну, без домішки тьми і без жодної тіні, таку, якою вона є в Бога в його вічнім маєстаті, у його Божій світлості, у його найвищій істині. Приходить запалити свій Божий світильник справедливості і правди, без котрого людськість у своїм віковім поході мусіла блудити. Приходить з повним авторитетом своєї Божої премудрості навчити прав Бога і обов'язків чоловіка, милосердя Бога і слабосильності людини; приходить направити порядок у людськім умі, перевернений через блуди поганства.

Самарянська грішниця сказала до Ісуса Христа: "Знаю, що прийде Месія, який зветься Христос; коли отже він прийде, звістить нам усе". Навчити душі - найбільше завдання Спасителя! Його навчання було як найзагальніше; воно обнімало всі справи, всі речі і роз'яснювало все світлом правди. Ісус поборював усі тодішні блуди і наперед вже забезпечував перед тими, які в майбутності через фальшиві науки мали появитися між людьми. Все те, що тільки людина може розуміти про Бога, Ісус навчав наперед прикладом свого життя, а відтак словами. Вчив про його всемогучу творчість, про його безконечну святість, про його найвищу справедливість; передовсім однак об'явив нам Бога, як нашого Отця, що є невисказано добрий і безконечно милосердний.

Догми, моральність, відносини чоловіка до свого Бога і до своїх ближніх, знеслі засади, якими керуватися повинна родина й суспільність та якими вестиметься людська совість посеред небезпек туземного життя, все те Ісус роз'яснював світлими променями правди своєї науки. Користав з кожної нагоди і вчив народ, і народ "дивувався його науці, бо навчав його як той, що має власть".

Скільки ж то разів наш божественний Учитель, що був такий стриманий і знав ціну словам, мусів повторювати: "Істинно, істинно кажу тобі, що те, що знаємо, говоримо, а що ми бачили, свідчимо..." Бо це є дійсний і непомильний Учитель правди. Під портиком єрусалимської святині він зможе правдиво сказати про себе: "Я є дорога, і правда, і життя"; "Хто йде за мною, не ходить в тьмі". А ще пізніше, в часі своїх страстей, Ісус Христос відповість в торжественний спосіб Пилатові в притворі: "Я на це родився і на це прийшов у світ, щоби дати свідоцтво правді; кожен, хто від правди, слухає мого голосу".

Цей лагідний і такий солодкий голос Ісуса гомонів тільки на протязі трьох років, і то в одній малесенькій, вибраній на це закутині світу. Небагато людей його розуміло. В противенстві до понять, що тоді панували в світі, ця наука Ісуса здавалася шалом і безумством, а однак це була Правда! І ця правда залишиться назавжди і завжди буде перемагати брехню; вона ніколи не загине, бо зроджена з Бога і є безсмертна як Бог.

Правда!... І саме правду про Ісуса і з Ісусом повинен дати світові свя-

щеник! Щоби, однак, правди навчити і уділити іншим, потрібно, щоби він її спочатку сам посідав, - а щоби її посісти, потрібно, щоби священик шукав її і набрав з Божої криниці, з божественного нашого Спасителя. Священик, дістаючи місію до навчання вірних, дістає рівночасно і все світло, до цього потрібне, котре, однак, він зобов'язаний в собі розвивати. Він зобов'язаний також старатися дальше укріплятися все більше у цих правдах, що їх другим уділити не хоче, і уважати, щоби вони в нім полишилися не зіпсованими, але такими, якими він їх отримав. Рівнож знатиме священик, що поміж стількома блудами, які його оточують, він не зможе їх в собі оборонити і заховати ненарушені без праці і без боротьби.

Правда Божа є незмінна і не може бути змінена. Св. Церква посідає цю правду в цілій її повноті. Якщо поміж різними випадками і змінами часів здавалось би, що вона змінюється, то це тільки на око. Бо це людський ум пізнає її більше або менше ясно, відповідно до того, чи він є більше або менше чистий. Правда може збільшуватись, або навпаки може зменшуватись у людськім розумі; однак сама в собі вона є одна і незмінна. Вона може бути точніше представлена, краще визначена і пояснена, - і це є власне той оправданий, повільний, всегдашний поступ у науці Церкви. Однак нових правд, передовсім коли йдеться про правди, що мали би протиріччити правдам, давніше об'явленим, в Христовій Церкві немає.

(Далі буде.)

Сестри св. свчм. Йосафата під час реколекцій

Павло Аллард

ЖИТТЯ СВЯТОГО ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО

(Продовження. Поч. у № 5)

Василій є ще звичайним священиком, однак його чесноти і послуги опроміноюють увесь християнський Схід. Найблагородніші єпископи, найміцніші підпори правовірности є його другами і поводяться з ним як з рівним. Він посідає в найвищім ступені дар поваги, що її не дає навіть блиск урядів, якщо не мається її з природи. Ядерні і помірковані слова, де звичайний приказ є осолодженою чемністю, дають уже характеристику його переписки. Чи то дає поради монахам щодо їхнього покликання, чи то пише до батька, якому робить закиди, що суворо обходиться зі своїми синами, чи напоминає державних урядовців або відпоручників скарбу, щоб ощаджували податників, чи одушевлений, як св. Павло, "печаливістю про всі Церкви", потішає вірних Неокесарійської або Анкирської єпархії по смерти їх пастирів, або оповідає Євсевієві зі Самасати журбу, яку йому спричинило місто Таре, може загрожене новим напасним наступом аріянізму, - завжди дається чути в його мові державний муж, що для нього ніяке питання не є завелике, ані жадна справа задрібна. Хоч як дуже цікаві його листи, що їх, імовірно, можна б віднести до цеї доби його життя, ми не зможемо тут їх розбирати. Нехай вільно буде нам спинитися тільки над перепискою Василія з Кесарієм, братом Григорія Назіязенського. Буде це нагодою накреслити скоренько образ ученого, урядовця, а наківець святого, що з дивною силою відбивається на тлі історії свого часу.

Кесарій як і Григорій, був сином давнього професора риторики, колись поганина, наверненого до християнства молитвами і прикладом своєї жінки Нонни, котрого вже старцем винесено на єпископський престол у Назіянзі. Спочатку Кесарій студіював разом з Григорієм у Каппадокії, потім пішов за ним до палестинської Кесарії. Там славною була катедра риторики, але мірно стояли ті науки, до яких потягав його непереможний нахил. Тим то лишив він свого брата, щоб в Олександрії студіювати геометрію, астрономію та медицину. Ставши знаменитим лікарем, поїхав він до Константинополя, де в короткім часі здобув велику славу. Перед його честолюбністю відчинялися чарівні перспективи. Постаралися в Констанція про титул придворного лікаря, - пожертвувано йому сенаторське крісло в Константинополі, запропоновано йому багате подружжя. Відриваючись на якийсь час від цих почестей і надій, Кесарій вернувся до Каппадокії. Йому було спішно обняти своїх родичів та знову побачити свою рідну землю. Однак скоро вернувся він до Константинополя. Там, радо привітаний, дійшов до найбільшої сердечности з цісарем, здобув собі пошану через своє фахове знання, чистоту своїх звичаїв та безкорисність.

Коли по Констанцію на престолі засів Юліян, положення Кесарія не

захиталося. Заходи, що їх застосував Юліян проти довірників Констанція, його не торкнулися. Здавалося, що новий цісар кладе, як пункт своєї честі, щоб звести Кесарія і позискати для своєї справи. Це було причиною великого неспокою Григорія і старого єпископа з Назіянзу. Він не вимовляв більш імени славного лікаря, - такою великою образою видавалася йому ласка Юліяна. Щодо Нонни, то її муж і син старанно тримали все перед нею в тайні; лякалися занадто великого зворушення для її палкої душі, трохи дикої в християнізмі. Вона дещо ставила собі за закон - не подати руки поганці і ніколи не йти попри поганську святиню, як мала б терпіти, щоб одне з її дітей було біля цісаря-відступника, гонителя християнської віри? Григорій написав про це все до свого брата: "Який же то сором для єпископського сина! І яке ж місце займеш між тим погордженим гуртком християн, що толерують і даються толерувати, або в іще більше погорджених рядах отих, що через жажду слави сподіють речі, негідні своїх переконань. "До цих вимовних закидів Григорій додає заввагу, що в силі було порушити багатого Каппадокійського городянина, матеріяльно незалежного, аби не знайти виправдання за те, що заризикував своєю честю на службі майна: "Без найменшого сумніву, ми маємо досить дібр, щоб жити чесно і достойно, як Кесарій прийняв ті упімнення, але поспіх Юліяна приспішив розв'язку справи. Відступники люблять потягати інших до впадку." До бажання здобути собі нового прихильника, долучилася злобна радість зіпсувати сина і брата двох Григоріїв Назіянзенських. - Ніщо не було занедбане: обітниці почестей, гроші, зрадливі розправи. Кесарій любив дуже двірське життя, однак був щиропобожний. Відкинув обітниці й заперечив фальшиве мудрування доказів, не боявся піднести голос у присутності свого володаря: "Я є християнин, - кликав він, - і буду ним завжди". Юліян чувся переможеним. Послугуючись загадковими словами, як то він любив, закликав: "Щасливий батько, але нещасні діти!" Був це розрив. Кесарій покинув свої уряди і вернувся до Назіянзу.

Смерть Юліяна розбудила в ньому жадобу слави. Поспішив на двір, щоб віддатися на послуги Йовіяна, а потім - його наслідників. У 368 р. перебував він у Бітинії з титулом квестора, а коли в Нікеї, де він мешкав, настало трясення землі, що забрало безчисленні жертви, Кесарій належав до малого гуртка людей, що залишилися жити. Витягнено його пораненого з румовищ. Це було для Григорія нагодою заохотити його відсунутися від світу. Він післав йому настирливого листа, схиляючи його, щоб відтепер цілий віддався на службу Богові. Василій написав від себе. Позірним завданням його листа є скласти свої побажання Кесарієві за чудесний майже рятунок: дійсною його метою було пояснити йому науку, яку дало Провидіння. "Ми багато зискали, якщо ми готові витримати в тім настрої, в якім ми були під час небезпеки. Тоді показалося нашому духові марність життя; ми пізнали, що нема нічого сталого в справах людських і що одної хвилинки доволі, щоби все в нівець обернути. Одночасно ми чули жаль за минуле і ми обіцяли краще служити Богові на будуче. Близькість небезпеки поставила нам перед очі смерть. Такі, думаю, були твої думки. Але ти затягнув довго. Ось для того я щасливий з ласки, що її дав тобі Бог, та журливий про будучність, смію до тебе так говорити. Ти вмітимеш слухати цих слів з терпеливістю і лагідністю, що їх ти показував, коли іншим разом ми з тобою розмовляли".

Цей лист є прекрасним зразком стилю Василієвих листів: поважний, повний змісту, однак оживлений внутрішнім вогнем любови ближнього.

Кесарій був чоловіком, що позволяє впливати на себе такій мові. Зворушений просьбами брата і Василія, пізнаючи в них ті самі почування, що була розбудила в його душі небезпека, з якої вирвався, - як і вони, він бачив у Нікейській катастрофі пересторогу Провидіння. Аж дотепер, після ще дуже поширеного звичаю, він відкладав своє хрещення до дня, в якім усунувся б від прилюдного життя. Він поспішився тепер увільнитися від своїх зобов'язань і прийняти тайну хрещення. Була це крайня пора, бо його підірване здоров'я не могло опертися потрясенню, що його дізнав. Він помер імовірно ще в Бітинії, не побачивши своїх.

Григорій ніжно любив свого брата: смерть Кесарія натхнула його до одної з найбільш зворушливих промов. Однак ця смерть сталася для нього причиною великих клопотів. Слуги, що були при смерті Кесарія, чули, як він заявив свою волю, щоб все його майно було розділене між убогими. Під прикриттям, що виповняють це бажання, вони видали негайно його добро на грабіж. "Дуб лежав на землі, кожний спішився відтягти галузку". Коли згодом Григорій старався привести трохи до порядку те, що лишилося з батьківщини Кесарія, стали його непокоїти правдиві або мнимі віритслі. Григорій, як і Василій, обітував у тім часі добровільне убожество. Він не був у силі заспокоїти чи то останками майна Кесарія, чи то своїм власним добром домагань, що йому ставлено. Його характер лагідний, контемплятивний, спосіб, коли потреба до енергії, але мало придатний до довгої боротби, яка зблизька показує мерзьку гру інтересів і пристрастей, не настроював його до процесів. "Пташина завжди готова до лету", - як каже, оповідаючи цю частину всієї історії, він не знав, як двигати весь тягар судових розправ.

Читаймо лист Григорія, звернений до Софронія, префекта Константинополя, з яким був він близько зв'язаний. Ця зворушлива скарга трошки неясна, але це не діловий язик. Зовсім щось інше лист, що його написав Василій до того самого урядовця. В нім ясно викладає спірну справу та жертвує в імені Григорія те, що лишилося зі спадщини Кесарія до державного скарбу з обов'язком розслідити домагання віритслів. Другий лист Василія про те саме діло, писаний до іншого урядовця, Абурбія, малює Григорія з Назіянзу таким, яким він був. "Для нього це нестерпима мука, - мішатися до справ, для яких він чужий як з природи, так і по своїй волі. - Як можна жадати грошей від убогого і робити процесуаліста з того, хто нічого так не бажає, як спокою?" Василій також любить спокій, і він не менше, як Григорій, відірваний від дочасних справ. Однак, коли любов ближнього або приязнь його зобов'язують ними займатися, він вкладає в те всю силу свого духа. Ріжниця характерів обох приятелів, що в дальшім їх житті часто буде виходити на яв. Тутечки показується перший раз. Перший, безпосередньо заінтересований, більше скаржиться як робить; другий - з любови до нього бере справу в руки і обіцяє точну розв'язку. Зрештою не знаємо, чи прийнята пропозиція Василія і не відомо як закінчилися для Григорія клопоти, що їх спричинила спадщина брата. Але щодо важнішої речі, то вони оба мали користь з цеї спільної справи, бо своїм спільним стараннням, відірвали від світу й віддали Богові душу Кесарія.

(Далі буде.)

о. Йосафат Глуховецький, ЧСВВ,
ієромонах Львівського монастиря

ЧОМУ МИ ВІРИМО?!

Не бачуть Тебе мої очі,
Не чують Тебе мої вуха,
А Ти є світлом в моїй темноті,
А Ти є співом в моїй душі.

Leo Staff

Не раз ти злостишся на своїх батьків, що тебе не розуміють, недооцінюють, трактують все ще як дитину. Однак признаєшся собі: "Так, дійсно, тільки вони мною по-справжньому цікавляться, тільки їм на мені залежить..." Ти є мрією їх мрій. Практично, тільки їм можеш повірити. Їх справедливості, зичливості і турботі.

Може бути, що твоя віра в батьківську опіку і любов часом хитається в своїй основі. Але тоді може думатимеш так, як думала одна 17-річна дівчина:

...Я не осуджую мого батька, який просиджує зі своїми друзями за столом. Вірую, що він також мучиться, що шукає сенсу в своєму житті, що прагне любові... Але він є нерішучий і слабий. Попав під звичку, яка його нищить поволі, але немилосердно. Тоді, коли приходить додому п'яний, пооббиваний, тоді я його люблю може ще сильніш, ніж до цього...

Віра в людину у формі любові зберігається "помимо всього". Така віра дозволяє тобі самому втриматися на рівні, гідному людини. Тільки віра в любов "помимо всього" є остаточною і правдивою вірою в людину.

Ти студіюєш фізику, хімію. Вони відзначаються, як і інші галузі емпіричних наук, очевидністю своїх тверджень. Фізичні чи хімічні явища можна перевіряти дослідами, одначе, жодна окрема людина, навіть найзнаменитіший учений, не є в стані систематично повторити всі досліди, які проводились у фізиці чи хімії впродовж багатьох століть. Кожен у своїх працях опирається на результати досліджень тих, хто їх уже проводив, і тому має довір'я до солідності і правдомовності інших учених. Вірить їм. Подібно і ти приймаєш за правдиві твердження фізики чи хімії, віруючи задля авторитету тих, котрі тобі ці знання передають.

Визначний австрійський психіатр світової слави Wiktor Frankl, в'язень концентраційного табору в Освенцімі, ставить запитання: "Чи умови життя змушують людину до такої, чи іншої поведінки?" А у відповіді стверджує, що як дослідження, так і моральні засади заперечують це припущення. "Кожен, хто пережив концентраційний табір, - пише Frankl, - може щось сказати про людей, які чи то в бараках, чи на площі для перекличи, - завжди мали для інших якесь добре слово, чи останній шматок хліба." Чому ці в'язні були добрими до інших? Що їх охороняло перед заламанням і депресією в страхітливих умовах концтабору? Віра. Віра в сенс таких духовних вартостей, як відвага і діяльність, справедливість і

любов. Ця віра, на думку Frankla, допомогла їм зберегти внутрішню свободу і гідно перенести тортури і терпіння.

Конкретні ситуації, які пережив ти сам, чи інші люди, навчають двох основних речей: по-перше - щоденне життя було б неможливим без віри, пошани, зичливості, прихильності і любові. Ця "життєва" віра в свою чергу є збудована на вірі в сенс духовних цінностей. Без такої віри людське життя було б плоске, беззмістовне і нестерпне, - негідне людської особи. По-друге - будь-який акт віри полягає на признанні за правду чогось, що для розуму не є очевидне, але під впливом сильних мотивів предствляється для розуму вірогідним. Віруючи професорові, ти вириш в те, чого ще не знаєш, але що послідовно пізнаєш, і це пізнане стане для тебе очевидним.

Щира взаємна любов батьків і дітей не дається пізнати в спосіб очевидний; тут завжди буде потрібен якийсь конкретний акт віри, опертий на тверезих судженнях. Помимо того, що любов і прихильність завжди залишатимуться для людини неочевидними, люди постійно зважуються на великий ризик: будують на них своє особисте і родинне життя.

Так само і релігійна віра є визнанням за правду того, що для розуму не є очевидне, але єдино вірогідне. Чому вірогідне? Тому, що існують достатньо сильні мотиви для того, щоб признати, що конкретні правди чи догмати, є насправді об'явлені людині Богом. Християнин найперше вірить у прихід на світ, з любові до людини, Бога - Ісуса Христа, в Його спасительну смерть і воскресіння.

Віра, як "життєва", так і релігійна, відрізнаються від природничих наук. Бо віра починається там, де закінчується людське знання. Помимо такої різниці, між ними існує подібність. Як знання, так і віра є пізнавальними актами; вони уможливлюють пізнання реальнсті. Тому, помиляються ці, які вважають віру тільки як невизначене релігійне почуття, піднесений настрій чи зворушення. Для людини віруючої існування Бога і Його слова, скерованого до нас, є реальністю - живою правдою. Християнин не тільки вірить у Бога, але віддається Богові, як Комусь реально існуючому, живому, люблячому. Це є вірогідним і певним пізнанням, хоч для розуму й не очевидне.

Акт релігійної віри є в своїй істоті актом цілої особи; розуму, волі і почуття. Акт цей ангажує не тільки фізичну сторону людської екзистенції, а й усі духовні прояви життя людини. Він є істотним рішенням, вчиненим один раз, але часто повторюваним. Він є бажанням подолати свою обмеженість, як людини. Є бажанням волею осягнути повноту Людськості в любові Отця і Його дітей - наших братів.

Молодий друже! Чи твоя віра стала дорогоцінною перлиною, укритим скарбом (пор. Мт 13, 44-46), для здобуття якого варто посвятити все, що ти маєш? Чи ти зробив у своєму житті найбільший, вирішальний вибір?

Чи ти повірив людям? Чи ти повірив Христові?

о. Ігор-Василій Тарасів, ЧСВВ

КАППАДОКІЙСЬКІ ОТЦІ І ЗАХІД

(Продовження. Поч. у №3)

Сила ним розглядалась як можливість, потенція (potentia) дальшої дії. А сама дія дістала назву operatio.

Наступним внеском каппадокійців, що його засвоїв Захід, слід назвати створення т.зв. апофатичної(себто негативної) теології. Як правило, цю заслугу приписують автору творів, названих "Ареопатітики", адже їх автором довгий час вважали св. Діонизія Ареопатіта, учня св. апостола Павла. Зараз відомо, що ним був інший автор VI ст., якого прийнято називати Псевдо-Діонизієм. Отже, Псевдо-Діонизію всі звикли надавати першість у розробці апофатичної богословії. Але, якщо бути точнішими, достовірної інформації немає. Французький дослідник Е. Жільсон відзначає, що апофатична теологія бере початок в каппадокійців. (Див.: Gilson E. History of Saint Fathers, London, 1959). Псевдо-Діонизій, звичайно, впорядкував ці методи богословії, що була названа апофатичною, але самі ці методи були вироблені каппадокійцями, особливо св. Григорієм Богословом.

Цей метод полягає в тому, що Бог пізнається через усі предмети світу з доказом їх причетності до Творця. Св. Григорій Богослов пише, що будь-яка річ має початок, що виходить від Творця (Див.: De Theologia). Разом з тим, Бога можна пізнати через відкидання від нього тих речей, які не є причиною створення світу. Тут поєднуються метод негативної - апофатичної й позитивної - катафатичної богословії.

Вище вказані методи спочатку вживалися лише східними богословами (серед них св. Максим Ісповідник і св. Іван Дамаскин). Захід в епоху пізньої патристики (VI - VIII ст.) віддалявся від грецького Сходу, не знав особливостей тонкої й контемплятивної богословії візантійців. І тільки переклад на латинську мову творів Псевдо-Діонизія Іваном Ерігеною (у XII ст.) дав багато нового для західної думки.

Як відомо, захід у XII - XIII ст. переживав знамениту в теології й філософії епоху схоластики. Однак не всі висновки східних Отців могли бути використані західними схоластами. Зате своїх великих почитателів східні, зокрема каппадокійські, Отці знайшли в середньовічних містиків. Проте апофатична й катафатична теології стали захопленням таких схоластів, як св. Тома з Аквіну. Він з великою пошаною вивчав праці Псевдо-Діонизія, а також св. Василія Великого й інших каппадокійців. Тут бачимо вплив цих великих світильників Східної Церкви на Захід, навіть майже через тисячоліття.

Особливістю східної теології, як вже було сказано, є її контемплятивність. Це підкреслюють усі дослідники даної проблеми. Каппадокійці є представниками цієї східної контемплятивності. Вони уклали систему моральних поглядів щодо вдосконалення людини, її піднесення на доро-

зі до Бога. Ця система має велике гносеологічне, моральне й релігійне значення. Цією наукою вони побудували більшу частину фундамента містики, що була дуже поширена серед Отців Сходу і Заходу.

Питанню про вдосконалення людини присвятили свої праці св. Василій Великий і св. Григорій з Нісси. В їхніх творах є опис процесу піднесення душі до досконалості.

Першим етапом вони вважають моральне очищення (katarsis), яке найлегше відбувається через страждання. Але властиво це означає звільнення душі від тілесних кайданів, тобто обмеження плотських бажань. Це ефективно досягається через піст, молитву, обмеження всіх тілесних пожадань, крім найконечніших.

Перейшовши через моральне очищення, душа повинна досягти т. зв. першого неба. Каппадокійська космологія передбачала символічний поділ світу на три неба. Першим небом називалися матеріальні речі, другим - духовний світ, третім - царство розумового Світла, тобто царство Божественного Логоса, царство Боже (але не сам Бог, бо Він є поза світом). Таким чином, перейшовши через моральне очищення, душа підноситься над світлом видимих речей і досягає вершини першого неба.

Далі, фактично підійшовши до другого неба, душа потрапляє у адекватне їй середовище, середовище духів, у якому просвічується, набуває знання. Цей другий етап називається пізнанням(gnosis). Так досягається друге небо. Але, маючи моральну чистоту й духовну просвіченість, душа прагне далі. Вона наближається до третього неба, але тут виникають труднощі.

Божественний Логос та Його розумове світло у безкінченне число разів переважає над розумовим світлом людської душі, будь-яким її пізнанням. Тому, доходячи до третього неба, душа просто засліплюється розумовим світлом Логоса і далі вже не може просуватись. Але тут їй на допомогу має прийти нова якість, яке св. Григорій з Нісси називає надзнанням (epignosis) і яка полягає в чесноті віри. Віра просвічується безпосередньо правдивим Світлом, як то сказано у св. Письмі (Ів. 1,9). Св. Василій Великий поміч називає просто вірою (pistis). Лише віра, вона ж є надзнання, може тут допомогти, адже за вірою буде дано ласку від Бога. Але це не є звичайна віра. Звичайна віра потрібна вже на першому етапі - морального очищення. На вищому етапі потрібна вища, усвідомлена й глибока віра, яку на основі сучасних філософських даних можна ототожнити з інтуїцією. Але інтуїція буде лише частиною цього надпізнання.

Далі, вже за допомогою надпізнання, душа може просуватись і в третьому небі, але тоді її рух буде вічним, бо відстань між людською душею і Логосом є безконечна.

Таке вчення мало прижилося в середовищі західних богословів. Ні в св. Августина, ні в св. Ансельма, ані в св. Томи ми не зустрінемо подібних міркувань про вдосконалення душі. Але Захід все-таки оцінив цей внесок каппадокійців. Західні містики засвоїли цю науку з перекладів творів каппадокійців, а також їх послідовників у галузі містичної теології.

Тими послідовниками на Сході були Псевдо-Діонизій, св. Максим Ісповідник, св. Іван Лістівчник. Останній написав містичну книгу про вдосконалення через аскетизм під назвою "Лістиця райська" ("Scala paradisi"). А по перекладі на латину творів цих письменників, а також праць каппадокійців, ідеї вдосконалення душі стали популярні на Заході.

Найвидатніший містик Середньовіччя св. Іван Бонавентура написав працю "Дороговказ душі до Бога" ("Itinerarium mentis ad Deum"). Там є по-

мітний вплив східних містично-аскетичних ідей, у тому числі каппадокійських. Св. Бонавентура виділяв 7 ступенів досконалості, з яких першим визнавав моральне очищення, що полягає у покорі та зреченні.

Багато ідей каппадокійців можна прослідувати в Томи Кемпійського, зокрема в його книзі "Наслідування Христа", а також у таких містиків, як Гуго з Сен-Віктор та св. Бернард.

Навіть містики-оккультисти використовували науку каппадокійців. Для них цікавим було знайти спосіб потрапити до другого неба, до світу духів. Але їхні цілі були протилежні цілям грецьких аскетів. Зв'язок з духовним, невидимим світом вони розглядали як можливість діставати допомогу від злих духів, успішно займатися чарівництвом.

Навіть містики типу Йоакима Флорського та Якова Беме використовували контемпляцію східних богословів, зокрема й каппадокійських, для особистого плану розважань, але не для спасення душі. З їхніх містичних вчень виникло масонство і теософські секти. Однак, ясна річ, що каппадокійські Отці в тому абсолютно не є винними.

Таким є короткий зміст тих ідей вчення трьох каппадокійських Отців - св. Василія Великого, св. Григорія Богослова та св. Григорія з Нісси - що були сприйняті і розроблені на Заході. На цій основі можемо запропонувати своєрідну класифікацію ідей, згідно з їх змістом і часом запозичення.

Перша група: ідеї відносно будови світу, що були сприйняті і доповнені на Заході. Сюди належить ідея про потрійний ритм (ідея неоплатоників, але в християнстві вона з'явилася в каппадокійців) та про річ як єдність суті, сили і дії. Їх сприйняли і доопрацювали св. Іларій і М. Вікторин.

Друга група: ідеї, які Захід просто запозичив у каппадокійців. До них відносяться методи тлумачення св. Письма. Їх брали на озброєння і використовували св. Амвросій, св. Єронім та св. Августин. Ці методи не можна було не використати, бо вони, будучи "золотою серединою" між алегоризмом александрійської та буквальним історизмом антіохійської шкіл були найбільш оптимальними. Св. Амвросій взагалі написав "Шестоднев", за прикладом св. Василія Великого, де нічого відмінного від нього не вивів, а прочитавши праці св. Григорія з Нісси щодо Старого Завіту ("Життя Мойсея", наприклад), він написав декілька подібних своїх творів.

Третя група: містичні ідеї. Вони були сприйняті на Заході пізніше - через п'ять століть, а деякими європейськими містиками й через тисячу років. З західних богословів, які вживали каппадокійську містику, слід особливо відзначити св. Бонавентуру.

Такими є головні моменти даної проблеми - проблеми відношення науки Отців каппадокійської школи до вчення західних богословів. При бажанні ця проблема може бути вивчена докладніше.

УКРАЇНСЬКА ЖІНКА - ГЕРОЇНЯ

Найвище, що людина може віддати з любови до своїх ближніх і у жертві за своїх друзів - це життя. Й це потверджує св. Євангелія від Йоана, що каже: "Немає більшої любови, як та, коли хто кладе життя своє за друзів своїх". Ці слова - це є возвеличення смерти заради життя, бо життя є вічним змагом зі смертю. Однак смерть і життя - це є два протилежні полюси, що є у вічній і незмінній віддалі між собою, це є так, як правда і лож.

Син Божий так і сприйняв смерть, коли за спасіння людського роду віддав своє життя, смертю смерть подолавши, як каже псалом. І сага цього вчинку переступила межі віків, переступила земні простори й наповнила людей ще більшою любов'ю до життя.

Перед очима нашої душі стають постаті тих, хто своє життя в цілості віддали для добра й з любови до нашої батьківщини України, з любови до нашого українського народу.

Сьогодні ми схиляємо голови в глибокому доземному поклоні перед тінями жінок-героїнь, які ніколи не стояли позаду від мужчин у боротьбі за волю нашого українського народу. Вони стояли побіч мужчин у цій довгій і затяжній боротьбі, в цьому жорстокому бою за наше самобуття.

Вже від найдавніших часів української історії наші жінки - княгиня Ольга, Анна Ярославна, наші славні козачки - всі вони співтворили нашу історію своїми вчинками.

Українська жінка завжди вміла поставити ім'я великої ідеї, ідеї визволення України - визволення свого українського народу, вище понад своє Я.

...часи страшного невільництва - панщини, коли московські царі забороняли українцям навіть думати по-українському, тоді українська жінка-мати передавала любов до України своїй дитині з молоком, кормлячи дитину грудьми. На панщині своїми тихенькими піснями вчила своїх дітей любити Україну в цей лютий період.

В новіших часах наших визвольних змагань виринають постаті Софії Галечко, Олени Степанів, Віри Бабенко й інших, а їх було багато нам знаних і незнаних, котрі боролися в рядах наших військових формацій - в роки Січових Стрільців і Української Галицької Армії.

У часи польської окупації Західних Земель України прийшли дальші переслідування українців, а в тім і українських жінок. Українська жінка стає знову поруч з мужчиною в ряди Української Військової Організації і Організації Українських Націоналістів і разом рам'я в рам'я йдуть в боротьбі з жорстоким польським окупантом.

Тоді між іншими поляки закатували Ольгу Басараб у Бригідках, котра перед смертю на стінах тюрми написала своєю кров'ю слова молитви до Всевишнього "за кров, за сльози, за руїну - верни нам, Боже, Україну".

В ті часи жінки всіх прошарків українського суспільства вставали до боротьби, включалися в ряди підпільної ОУН. Молодь, яка гуртувалася в рядах "Батька Сокола", а в читальнях "Просвіти" читала й слухала читань інших - про наші визвольні змагання, про терпіння України під займанщиною, про муки й смерть найкращих з кращих синів і дочок України - ця молодь - між ними молоді наші дівчата - допомагала сипати могили в

пам'ять замучених, в пам'ять героїв Листопада, Крут, Базару й Лисоні та Маківки молоді хлопці й дівчата відтак несли в українське село правду про нашу боротьбу проти польських шовіністів, проти московських комуністів.

Ці молоді стрункі, карооки й синьоокі красуні зуміли зректися подружнього життя, вони зуміли зректися щастя-кохання в ім'я ідеї "Здобудеш Українську Державу, або згинеш в боротьбі за неї". Вони боролися й каралися по тюрмах, але не каялися, про що так чудово писала одна з наших великих жінок - поетеса Леся Українка, котра була слаба фізично, але сильна духом, і вона закликала нас тоді надіятися проти надії.

Коли ганебно розпалася Польща й на Західні Землі України прийшли нові "визволителі" большевики, вся Україна опинилася в темній неволі московського молоха. Тоді українська жінка разом з мужчиною бореться проти червоного московського наїзника, котрий старався вбити не тільки тіло української людини, але й духа.

Тут українська жінка залишалася сильною духом і цю жінку Москва мучила і мордувала безпощадно, бо Москва знала, що ця українська жінка є джерелом української національної свідомости.

Українська жінка-мати висилала своїх синів чи дочок в боротьбу й благословила їх святою іконою. Материнське серце обливалося кров'ю, але українська мати не посміла тримати коло себе дітей тоді, коли їх кликала Україна.

Поведінка української жінки, її національна гордість стали джерелом ще більших і величніших сторінок нашої визвольної боротьби.

В рядах Української Повстанської Армії жінка мала визначне місце. В руках української жінки була медична обслуга поранених бійців, вона була зв'язковою, розвідницею, вона постачала харчі, одежу, зброю, вона й переховувала у своїй хаті поранених вояків УПА.

У московських каторжних таборах далекої Колими й Соловок, на широких пісках Казахстану, на безкраїх просторах засніженого Сибіру українська жінка була моральною підтримкою українського мужчини. Вона стає на захист, як це зробили 500 українських жінок у таборі Караганди, де вони старалися своїми тілами заслонити, оборонити мужчин співв'язнів. І в хвилини, коли вони вмирали в муках, розчавлені гусеницями московських танків, завершилася містерія української духовности. Життя перемогло смерть, завершилася одна з найбільших жертв. Українська жінка принесла жертву життя, щоби жили її друзі, принесла сама себе в жертву й цього вже не могла заперечити кривава Москва. Цей вчинок переступив межі часу й простору, перекинувся через залізну занавісу й потряс душі й сумління українських людей у вільному світі.

Приходять шестидесятники й семидесятники, де жінки відіграють одну з провідних ролей. Вони беруть активну участь у відродженні української духовної культури. Й тут московське КГБ підступно мордує молоду артистку-мисткиню Аллу Горську, котра виконала монументальний твір - зображення воскресаючої України у формі вітража.

Не можемо не помянути Катрусі Зарицької, Галини Дидик, Дарії Гусяк - це тільки кілька жінок-мучениць, а їх було тисячі й тисячі.

В кінці треба схилити голову в пошані перед дружиною головнокомандуючого УПА - Наталією Шухевич, котра мучилася, каралася, але не відреклася свого мужа сл. п. Романа Шухевича. Їй москалі забрали діточок - сина Юрка і доню Марійку, а вона сама була заслана на довголітню каторгу.

Сьогодні ми діждалися звільнення України від московського панування. Сьогодні Україна є вільною державою. Справді, віднова української держави обійшлася без кровопролиття, але ми не можемо і не сміємо забути за ті гори трупів і ріки крови найкращих синів і дочок України, які віддали все, що могли, а навіть своє життя, у визвольній боротьбі за вільну Україну.

Коли ми дивимося на це відродження України, ми бачимо молодь, яка вже була вихована в підбольшевицькій системі, в комсомолах, і ця молодь, а між нею маса українських дівчат, вийшла на вулиці міст України з портретами наших борців-героїв. Ця молодь несла синьо-жовті прапори й ішла з знаменом Хрестителя України св. Володимира - з тризубом і зі співом "не пора москалеві служить", зі співом українського національного гімну "Ще не вмерла Україна". За дух цієї молоді завдячуємо українській жінці-матері, котра прищеплювала цим дітям любов до України. Ця мати пригадала дітям, що вони ростуть на українському чорноземі, пересяклому кров'ю українських героїв; ця мати пригадала дітям про тисячі безіменних могил, які москаль нищив, про боротьбу, яку москаль старався сплюгавити, а мати говорила, що ця боротьба для нас, українців, є свята. Мати говорила дітям про героїв, яких москаль старався зробити бандитами. Ця українська жінка - мати завжди була на сторожі української правди.

Українська жінка вписала своє ім'я золотими буквами в історію українських визвольних змагань. Такого героїзму з боку жінок не знає жодний нарід.

Ми свято віримо, що історики вільної України знайдуть почесне місце для української жінки-героїні в переданнях для майбутніх поколінь.

Нехай буде вічна слава українським героям і героїням.

Слава Україні!

Зюня Мартинець,

Ліга Українок Канади

Роман Брезіцький

МОНОЛОГ ЦЕРКВИ

Послухайте, як плаче церква з
Вишеньки Великої -
Колись багатого і велелюдного
села.
Тепер нема
Ні велелюддя, ні багатства, ні села.
Є тільки церква, замордована до
краю,
Але жива,
Жива, жива!
Послухайте, як плаче церква з Вишеньки Великої,
На її стінах - ями, як роти
Розкриті криком, відчаєм і болем,
Бо кожен вибух тут засвідчують
вони
І кожен спалах, кожну кулю та
осколок.
Послухайте, про що голосить
церква з Вишеньки Великої:
- В красі і в славі пробудилась я
Над Вишенкою, над світом, над
людьми,
І дякувала Богу й будівничим
За славу цю і за красу свою.
Тоді була я вузликом міцним,
Що в'яже небо й землю назавжди.
А на мою найбільшу баню
Саме світило спочивати йшло...
Поважно, тихо і з любов'ю
На службу Божу поспішали люди.
У ці роки безжурні та щасливі
Я знала стежку в небо і до стіп
Всевишнього та Всеблагого Бога.
До нього чесно я вела свій люд.
Ісусів Хрест світив дорогу нам,
Ми з миром йшли...

II

Та згодом з'явились невігласи в
чорних шкірянках.
Вони принесли мертві зорі,
З тернових гілок наплели вінків,
Життів пажали гострими серпами
"Катюшами" покраяли поля.
Із пагорба свого я добре бачила,

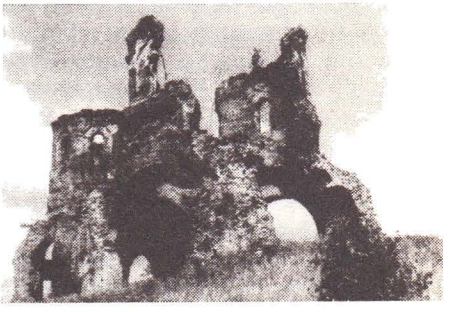

Розстріляна церква

Як на сільському цвинтарі
Хрести під танками зникали
Й своїх покійників страшними
голосами
Просили в Бога кари на вандалів.
Парафіян моїх погнали по світах,
А їх оселі і мене для полігонних
цілей залишили...
І розлітались солом'яні стріхи,
немов пір'їни,
І ластівчині гнізда краплями
спирту спалахували,
І довго-довго коло плебанії,
Де мешкав останній парох
Радзикевич,
Горіли гігантські липи,
Осипаючись попелом на головні
плебанії.
Село вмерло швидко. А я
десятиліттями
Од лютих снарядів здригалася,

Куском обгорілого храму ставала.
Ридали ікони од мого болю, -
Це їх автоматами, ніби знічев'я,
Солдати по ликах сікли навідліг.
А нині лиш тиша і бур'яни
За душі солдатів тих моляться тут...

Тепер мені сонце ранкове, як милиця:
Спираюсь на нього й підводжусь удосвіта, -
Усе виглядаю своїх прихожан.
Мені часто сняться їхні молитви
І руки, що гоять тіло моє...

МОЛОДЬ ПРИСЯГНУЛА НА ВІРНІСТЬ ХРИСТОВІ

Історія молодіжного руху "Українська Молодь Христові" бере свій початок від 1933 року. Це був рік, коли все світове християнство вшановувало 1990-ліття смерті та Воскресіння Ісуса Христа. 6 травня 1933 року у Львові з благословення митрополита Андрея Шептицького відбулася маніфестація під назвою "Українська Молодь Христові" (УМХ). На площі Сокола Батька зібралося понад сто тисяч молодих людей, що присягнули "дати живий вислів вірності Христові та святій вірі наших батьків - католицької віри і Церкви". Тисячі юнаків і дівчат прийняли святе Причастя, прирікаючи "досмертну вірність" Христові. Увечері відбулася святочна академія, приурочена даній акції.

Після офіційної заборони УГКЦ в 1946 році припинили свою діяльність на Українських землях усі мирянські організації, проте за кордоном продовжували існувати. Доказом цього є святкування 50-літнього ювілею УМХ у Римі.

Поряд із значними змінами в колишньому СССР починалася поступово легалізація УГКЦ. УМХ в Україні заявила про себе на повен голос у 1990 році. У вересні було скликано з'їзд, що проходив під гаслом "Шукаю Христа". Цей рік став початком відродження багатьох молодіжних організацій і рухів.

6 травня 1993 року в день св. Юрія Переможця виповнилося 60 років від часу величавого здвигу молоді. В цей день відправлялася Божественна Літургія в соборі св. Юрія, на площі перед собором відбувалися святкові дійства, а увечері свято перенеслося до залу Львівської обласної філармонії, де святочна академія подарувала насолоду не одному глядачеві.

2 - 4 липня цього року у Львові з благословення Блаженнішого Патріарха Мирослава Івана Кардинала Любачівського проходив з'їзд "Українська молодь Христові" під гаслом "Блаженні ті, що не бачили й увірували" (Ів. 20, 29).

Святкування розпочалося у Львівському театрі опери та балету. До уваги багаточисельної аудиторії була показана прем'єра вистави "Вірую" (фрагменти Євангелія від Івана для солістів, хору та балету), музику до якої написав Юрій Саєнко на вірші Богдана Стельмаха. Перед початком прем'єри до присутніх звернувся Блаженніший Мирослав Іван, зазначивши, що цим з'їздом бажаємо засвідчити про вірність Христові, цей з'їзд стане поступом у духовному оздоровленні суспільства. Також глава УГКЦ привітав гостей із США на чолі з архиєпископом Чикаго кардиналом Й. Бернардином, представників влади.

Цього разу до уваги глядачів потрапила досить майстерно виконана вистава, в якій ролі відіграли такі актори, як В. Жданків, Г. Шумейко, О. Лихач, Л. Бонковська та інші.

3 липня в Дзеркальному залі Львівського державного університету ім. Івана Франка відбувся своєрідний Екуменічний Круглий Стіл за участю представників молодіжних християнських рухів та конфесій. Серед них - Українська духовна греко-католицька семінарія, Ри-

мо-Католицька Церква, Вірменсько-Апостольська Церква, Церква євангельських християн--баптистів, "Пласт", товариство "Обнова", Українська партія Справедливості та багато інших. Всі вони мали можливість репрезентувати себе протягом кількох хвилин. Зокрема, товариство українських студентів-католиків "Обнова" працює у вузах і ставить за мету поєднувати досягнення сучасної науки з вченням Ісуса Христа. Домінуючими проблемами дискусії Круглого Столу стали такі: духовний стан сучасної молоді - спроби діагнозу і відповідь християнства на потреби молоді, форми діяльності. Всі зійшлися до тієї думки, що стан молоді сьогодні жахливий. Цікаве соціологічне дослідження серед молодих львів'ян дало такі цифри: 45 відсотків опитаних відносять себе до УГКЦ, 23 - до УПЦ-КП, 7,3 - УПЦ-МП, 7,5 - до інших, 15,5 відсотка - до жодної.

В кінцевому результаті вирішено створити координаційний комітет у майбутньому для роботи з молоддю. Прийнято резолюцію, в якій прозвучав заклик до єднання навколо особи Ісуса Христа, до міжконфесійного порозуміння, до офіційної заборони абортів та літератури аморального характеру.

Цього ж дня виступили художні колективи на площах і майданчиках Львова, увечері знову прем'єра у Львівському театрі опери та балету вистави "Вірую".

Пізнього вечора 3 липня парк "Знесіння" зібрав тисячі людей різного віку. В цей далекий куточок Львова зібралося багато людей,

щоб відслужити акафіст до Пресвятої Богородиці і провести піч чувань. У своєму зверненні Блаженніший Патріарх Мирослав Іван промовляв до віруючих із закликом жити згідно Божих. Христових і церковних заповідей. Потім владики УГКЦ відслужили акафст, після якого отці звертались з повчальними настановами до молоді. Перед нею поставлено завдання збереження Христової віри. Отець-студит Йосиф Мілян про-

мовляє до нас: "Не спіть, чувайте, моліться. Сьогодні ніч чувань, Оливна гора мого народу, моєї Церкви... сьогодні з нами Бог". Проводилися сповіді молодих людей, це нічне чування отримало назву "Екологія зіри". А на світанку від парку "Знесіння" до собору св. Юра рушив похід молоді. На площі перед собором розпочалась Архиєрейська Літургія, яку правив глава УГКЦ Кардинал Любачівський спільно з іншими Владиками. До вірних зачитав звернення від Папи Івана Павла II його представник Нунцій Архиєпископ Антоніо Франко. В ньому Папа привітав усіх учасників та організаторів цього з'їзду, зіслав своє Папське благословення. Молодь заявила про з'єднання з Христом, присягнула йому на вірність. Гість із далекої Америки Кардинал Й. Бернардин передав вітання молоді США до їхніх молодих приятелів в Україні. В свою чергу Блаженніший Мирослав Іван склав щиру подяку за батьківський привіт Папи, а наші синівські почуття передав у руки Архиєпископа Антоніо Франко, привітав єпископів Інокентія Лотоцького, Василя Лостенка із США і подякував за християнську солідарність, виявлену до українського народу. Також привітав владик Івано-Франківської, Мукачівської та Львівської єпархій, студентів духовної семінарії разом з братами василіянами, студитами і редемптористами. Привітання від глави УГКЦ прозвучало і на адресу представників влади, що були присутні на Літургії. Ось такий заклик прозвучав у кінці промови до української молоді: "Іди за Христом, люби Христа і будь його послідовником впродовж усього життя".

Зазначимо, що в роботі цього з'їзду брала участь молодь із Східної та Центральної України, яка мала змогу придбати різні релігійні видання, в тому числі й наш часопис "Світло", якого було розпродано аж півтори тисячі примірників.

Цим з'їздом у Львові українська молодь з'єднала свої серця навколо Ісуса Христа, повсякденно, повсякчас. Віднині і до віку!

Ігор Скляр
знімка: Зіновія Чопойдало

ГОЛОСОМ ДИТИНИ ПРОМОВЛЯЄ БОГ

У 1989 році при церкві св. Онуфрія створено дитячий хор духовної музики. Великий аматор хорового співу о. Протоігумен Василь Мендрунь, який сам є прекрасним співаком і володіє добрим вокальним голосом та декількома музичними інструментами, став хрещеним батьком дитячого колективу. Для полегшення відбору майбутніх хористів о. Протоігумен придбав піаніно. Учасниками хору стали діти, які вивчали катехизм у церкві св. Онуфрія, а також ті, які вступили до хору після оголошень о. Протоігумена у церкві. Диригент п. О. Жук відразу набрав у колектив приблизно 120 осіб. Оскільки спеціального приміщення не було, то заняття відбувалися у храмі св. Онуфрія та в монастирському приміщенні.

Хор поставив собі за мету відродження та пропаганду дитячого хорового співу в церкві. Першу Службу Божу колектив заспівав у квітні 1990 року в церкві св. Онуфрія. З того часу дитячий хор постійно бере участь у недільних Богослужіннях як у храмі св. Онуфрія, так і в храмі св. Андрія у Львові.

За три роки існування хор брав участь у Святих Літургіях у різних церквах Львова, зокрема, св. Анни, св. Дмитра, рівноапостольних Ольги і Володимира. У Крехівському монастирі діти співали для Блаженнішого кардинала Мирослава Любачівського. Хор виїжджав для проведення спільних Богослужінь у Золочів, Рогатин, Галич, а також на Тернопільщину. На запрошення отця Ігоря Онишкевича діти співали Службу Божу в Києві. Крім цього дитячий хор бере участь у посвятах державних установ, різноманітних ювілеях та конкурсах, культурно-релігійних програмах у львівських школах. Дитячий колектив вітав учасників з'їзду УМХ у Львові, виступав на з'їзді УРП в Києві, Християнсько-демократичної партії у Львові, був учасником міжнародної конференції "Енцикліка 100 рік", яка відбулася у Львівському лісотехнічному інституті. Хор добре знають такі львівські робітничі колективи, як фірма "Колос", завод автонавантажувачів, фірма "Весна", лакофарбовий завод.

Зараз хор налічує близько 60 учасників. Його репертуар

постійно поповнюють нові твори. Диригент звертається до творів українських композиторів, які писали духовну музику - Д. Бортнянського, М. Вербицького, С. Людкевича, до молодих львівських композиторів цього ж напряму. Хористи виконують у концертах також українські народні та стрілецькі пісні, мають у своєму репертуарі класичні твори М. Лисенка, М. Леонтовича, не забувають і зарубіжної класики - Ф. Шуберта, Ж. Бізе.

У нинішні важкі часи постали перед колективом значні фінансові проблеми, що позначилося на придбанні нових костюмів, оздоровленні учасників хору. Вони та їх диригент дуже вдячні за посильну допомогу, яку надають хору отці Василіяни. Разом з тим колективу вкрай необхідні спонсори. Хористи мріють про поїздку до східної, а якщо б було запрошення, то й до західної української діаспори.

Олег Жук,
диригент дитячого хору

лу управління освіти, Деканату Пустомитівського Львівської Архиєпархії 64 особи отримали дозвіл на викладання катехизму в школах Пустомитівського району. Під час навчання були прочитані лекції з таких курсів: покликання катехита і його завдання в Церкві; молитва та християнське життя катехита (лектор с. Люїза Цюпа, СНДМ); літургіка, вступ до Св. Тайн: Хрищення, Миропомазання, Євхаристія, Сповідь (всеч. о. Степан Гриньків), вступ до Святого Письма (всеч. о. Олег Сухінський); основні елементи психології в релігійному вихованні дитини (всеч. о. Володимир Піговський); основи християнської моралі - Заповіді Божі (катехит п. Олег Огірко); спів (с. Мар'яна Якимець, СНДМ); практичні заняття вели с. Любомира Надич, СНДМ та катехитка п. Надія Гривнак. Курси проходили організовано, по-діловому, незважаючи на те, що кожного дня слухачі приїздили на науку до Львова електричкою. Належні умови для праці Курсів забезпечила директор Львівського Будинку вчителя п. Лариса Свердлик. Відрадним став той факт, що в процесі навчання духовно збагачувалися самі курсанти, на очах народжувалася нова людина, ламалися старі стереотипи мислення. Про це засвідчили відповіді слухачів на усних і письмових іспитах, письмові розробки уроків для учнів молодших та старших класів, висока активність і розуміння засвоєного матеріалу на практичних заняттях.

Курси завершилися Святою Літургією в Архикатедральному соборі св. Юрія, на якій більшість учителів приступили до Святих Тайн Покаяння та Євхаристії. Духовна переміна учителів засвідчила, що вони стали справжніми членами Христової Церкви, готовими допомагати їй у справі духовного виховання, в наверненні *нашої молоді на праведний шлях* істини. Ще на початку Курсів практично незнайомі між собою учителі різних шкіл району, переважно молодого віку, навчаючись на Курсах, з подивом і захопленням сприймали Боже Слово, яке зродило в їхніх душах рясний плід Божої любові, що об'єднав їх до єдиного колективу, довколо якого будуть нарощуватися все нові сили для подолання бездуховності нашого молодого покоління. Направду сповняються Христові слова: "Де двоє, або троє зберуться в моє ім'я, там і я посеред вас перебуватиму".

В останній день навчання випускники Курсів разом із невтомною старостою, заступником директора з національного виховання середньої школи с. Старе Село п. Олею Зобків висловили щиру подяку багатоголосим "Многая Літа" організаторам Курсів духовного відродження Пустомитівського району - голові товариства "Рідна школа" п. Богданові Лемішку, заступникові директора середньої школи № 2 м. Пустомит; завідуючому районним управлінням народної освіти п. Миронові Михайлику; голові профспілки районного управління п. Мирославі Лісній, які спільно з Пустомитівською районною державною адміністрацією знайшли для учителів кошти, щоби оплатити відрядження на навчання. Випускники дякували духовним провідникам - всеч. о. Степанові Гриньківу, який займався підбором слухачів на Курси, лекторам - священикам, сестрам, монахиням, катехитам за їх працю та побажали продовжувати постійне оновлення своїх знань на щомісячних семінарах з духовного відродження в м. Пустомитах. На основі матеріалів, прочитаних на Курсах, товариство "Рідна школа" Пустомитівщини випустило "Методичний посібник" з духовного

відродження.

Курси духовного відродження стали спробою об'єднати зусилля мирян-освітян, священиків, духовних осіб, катехитів, щоб допомогти нашій молоді не втратити віри в Бога, в загальнолюдські християнські цінності - добро, віру, любов, милосердя, благородство, чесне життя. За цю науку складаємо велику подяку-молитву Небесному Отцеві й нехай Святий Дух допомагає нам плекати душі та серця наших дітей у чистоті, милосерді, у вірі до Бога та любові до ближнього.

Н. Гривнак, О. Огірко

ДО МОЛОДІ

Йосиф Кардинал Вернардін

Мої молоді приятелі! Передаю вам поздоровлення від молоді Чикагської митрополії. Бажаю запевнити вас, що чикагська молодь солідаризується з вами. Вони просили мене запевнити вас і про їхні молитви і моральну підтримку вас у пошуку засобів перемінити сьогоднішній світ на кращий і приємніший для вас і для ваших нащадків. Хоча через історичні обставини наші дві держави є досить відмінні, все ж таки, ми є членами одної спільної віри, бо вартість і бажання віри переходять всякі географічні, соціяльні й національні границі. Ця віра в Господа Ісуса Христа дає нам візію, мудрість і силу, потрібну до сповнення обов'язків у нашому житті. Дозвольте мені коротенько розвинути цю тему.

Якби я міг сьогодні дати вам лиш один подарунок, - то це була б ласка побачити себе і побачити світ кругом себе "новими очима". Побачити життя очима віри! Такий зір помагає нам побачити те, що нас об'єднує.

Віра - це сила задивлятися на життя очима Господа Бога. Коли ми перебуваємо серед життєвих розчарувань і трудностей, тоді Божий дар "нового - надземського погляду" помагає нам зрозуміти, що такі труднощі не є остаточні, бо Господь завжди дає нам нове завтра. Погляд Божими очима на прикрі переживання помагає нам бачити в них непрослідимі заміри Божого Провидіння. Він дає нам ласку надії на краще майбутнє.

Коли нам добре живеться і коли ми наживаємо блага цього світу і не самі на цьому світі, Бог дає нам ласку розуміти потреби інших і нашу відповідальність супроти них.

Щоб гідно побачити життя і побачити його новими очима, - це дар, що його я бажаю вам дати. Через нашу віру Господь показує нам вид цього світу. Бог бачить нас, з'єднаних в євангельській любові. Я благаю Господа, щоб ви навчилися дивитися на все очима віри.

Я прошу вас бути вірними своїй спадщині. Поглиблюйте свою віру молитвою, скріплюйте своє довір'я до Господа роздумуванням над Його Словом і поширюйте свою любов до ближніх різними засобами. Будьте завжди близько Господа Ісуса Христа і Його Пресвятої Матері, а вони будуть вами опікуватися. Хай Господь благословить вас і держить вас у Своїй опіці!

ЧАСОПИС „СВІТЛО"
В КОЖНУ ХРИСТИЯНСЬКУ СІМ'Ю.

„СВІТЛО"—це високохудожні твори на релігійну тематику і дочасні роздуми про місце і призначення людини на Землі.

„СВІТЛО"—це вдумлива мандрівка по сторінках Святого Письма і душевна бесіда з Божими Слугами.

„СВІТЛО"—це сторінки української та всесвітньої історії і можливість постійного спілкування з братами і сестрами всіх континентів.

„СВІТЛО"—це перебіг церковних подій в Північній чи Південній Америках, Європі, Австралії і, особливо на Україні.

Передплатний індекс і ціна журналу „СВІТЛО"; 30526, на місяць-1400 крб, на квартал-4200 крб, на півроку-8400 крб.

Видають часопис „СВІТЛО" Отці Василіяни.